

Med potjo sem se še enkrat zazrl na črno nebo, posuto s tisočeriimi svetlimi pikami, kolikor ga je bilo moč videti med vejami bukovja. Bilo je nekje daleč, daleč in čudovito mirno in tiho.

Saj je moral biti samo preblisk ranjene in težko obložene duše, toda zazdelo se mi je, kot da je prek tega mirnega, neprizadetega daljnega črnega polja z neštetiimi žarečimi cveticami zaplahutala ogromna perut. Nisem je videl, samo čutil sem jo. Stresel me je mraz, kot bi me bil oplazil nenavaden, mrzel piš.

Vedel sem, zatrdno sem vedel, da je bila Betka v tem hipu že mrtva. In to je bila perut njene smrti, ki je oplazila tudi mene.

SOOČENJA

Jože Šmit

Že dolgo več ne štejem let,
kdaj sem prijokal se na svet,

morda celo pozabim kdaj
planet in ožji rojstni kraj,

a vem od svojih prvih hlač,
da nisem ena od igrač,

ki guma dušo in telo
pred grobo brani jih rokó,

to pa je tisto, kar ljudem
najbrž nikdar ne dopovem.

* * *

Bil sem pastir, študent, vojak,
a moj poklic je siromak,

ker vedno tisto si želim,
kar zagotovo izgubim.

Lahko karkoli bi postal,
le to, da sem poet, ni prav;

kjer mnogo lončke jih drži,
pohleven redko kaj dobi

in potlej je še tale stvar,
da stokrat boš preplačal dar.

* * *

Obredel sem že pol sveta,
zdaj pravijo, da sem doma,

a kaj je dom, nihče ne ve,
saj smo brezdomci vsi ljudje

in je nemara prav zato
pogled usmerjen nam v nebó:

Med nebom in zemljó razpet
boš blodil tudi ti, preklet,

in drug začne, kjer nehaš ti,
blodeč za tistim, česar ni.

* * *

Nekoč sem šest resnic poznal
in včasih kakšno jim dodal,

zdaj ena sama me teži
in ta je — da resnice ni,

da le veliko je besed
in vse so kot umeten med:

dokler jezika se držé,
nemara sladke se ti zde,

a že zaznaš okus gorjup,
kot pil bi trobelikov strup.

* * *

Ker molk še zmerom je zlato,
boš zjutraj v usta vzel vodó,

izpljunil jo šele zvečer
in z njo obsodbo, stud, prezir.

Beseda danes ne velja,
saj zmerom drug pomen ima.

Čas, kraj, postave jo krojé,
le redko čutiš v njej srce,

a če se duh kdaj zaikri,
oznanja ogenj, ki ga ni.

* * *

Ljubezen je ko dobri Bog
le stvar svetnikov in otrok,

nas eden vedno z njo se sprè,
pa naj to hoče ali ne.

Potiskaš vneto jo v nebo,
a sama hoče na zemljó,

bolj ko zapiraš jo v srce,
bolj reva sili med nogé

in ko že misliš, da jo imaš,
njen beg postavi te na laž.

* * *

Umetnost danes je blago,
ki z njim kupčije se pletó,

zato umetnik kar se da
po zadnji modi se ravna,

po sili rad bi bil monden,
a to predvsem je stvar kolen:

zdaj kažeš jih, zdaj skriješ spet,
kot muhavi zahteva svet,

in le poredko se zgroziš,
ko se zaveš, pred kom klečiš.

* * *

Ker človek zmerom govori
o tem, kar nima, česar ni,

kulturo dali smo na tron
in véliki ji poje zvon,

v resnici — roko na srce! —
ohranja jo le vbógajme.

Naj se naposled spomni kdo,
da bo nazadnje res prišlo,

da vnuk bo deda blagroval,
ker — srečen je še brati znal.

* * *

Če kdaj, tedaj v stoletju tem
nasmiha znanost se ljudem,

jim daje do veselja ključ
in novih zvezd prižiga luč,

a vendarle človeški rod
pretrgal je razvojno pot:

Vse kaže, da bo spet postal
to, kar je bil nekoč — žival,

ker že se hrbet nam krivi
in rod plazilcev se množi.

* * *

Svobodi sem do kraja vdan,
a vendar vem, da je tiran,

ker dokler zanjo se boriš,
prihajaš z oblastjó navzkriž.

a komaj rešiš njeno čast,
ti že nastavi dvojno past:

Če jo pustiš, ti podivja,
če jo krotiš, več ne velja,

zato bo več en zanjo boj,
in marsikdo zaman heroj.

* * *

Ker zmerom ljubil sem zemljó,
bi kmet ostal bil kaj lahko,

oral bi in sejal in žel,
v nočeh pa kup otrok spočel.

Sploh bi koristen bil vaščan,
posebno še današnji dan,

ko zemlja le plevel rodi,
ker le bedak se z njo poti,

in ko se kmet boji pleníc
kakor nekoč le mestni škric.

* * *

Ob rojstvu že postal sem Šmit,
zato z glavó bi butal v zid,

kdor kaj spremenil bi me rad,
posebno kakšen birokrat.

Lahko zamenjam suknjič svoj,
če zdi spodoben se mi kroj,

tembolj pa varujem srce,
saj človek danes res ne ve,

če še v ljudeh je kaj srca,
ne le krvavi kos mesa.

* * *

Morda bom kakor marsikdo
skrivaj utrnil se v temó,

morda pa vendarle svetel
vsaj komu v mraku posijal,

ker bolje biti je neznan,
kakor plamenček le droban,

in rajši bi, da ves zgorim,
kakor brez ognja bil bi dim,

ker že pregost zakriva čad
pokopališče naših nad.

* * *

Zgodi se, da kak resen fant
je nehote komedijant

ali pa kakor don Kihot
naseda zankam lepih zmot —

prav takšen kdaj sem tudi sam,
saj dobro voljo zdaj igram,

zdaj ves zanosen in zavzet
za dobro jemljem kruti svet,

a kdor blagruje me, ne ve,
da takšni stokrat bolj trpé.

* * *

Kot nova vrsta naših strok
se javlja pesnik — ontolog,

vendar bom jaz, kot vse doslej,
navaden pesnik še naprej.

Ne bom razpravljaj, če živim,
saj se zavedam slabih rim,

a če nekoč bo dvomil kdo,
da kdaj teptal sem to zemljó,

lahko ogledal si bo sled
z nesmiselnim početjem vred.

DARILO

Janez Švajncer

Na pomlad jih bo imela devetdeset. Na to sploh ni pomislila, za okni z rožami je videl le njen obraz, kar se spominja, sklonjen, s pogledom na primulah, pelargonijah, asparagusu, roženkravtu. »Moje najljubše rože so to,« je govorila in gledala nanje. zaverovano, gledala je cvetove in prikimavala.

Ampak te rože so jo prevzele. Ko je bil otrok in pozneje, ko je odrasel, in tudi zdaj, neprestano ji pogled odplava tja. Ne more ji braniti, naj ima veselje, nič drugega ji ne more nuditi. Spremenilo se je, ni več podobno nekdanjemu. Toda ali sploh pričakuje pomoč, ali se ni to porodilo samo v njem. Gleda jo in ne ve, kaj naj bi si mislil o njej. Sedi na soncu, obrača se proti žareči krogli, niti je ne vidi prav, in vendar pogleduje tja gor, ne premakne se, tudi takrat ne, kadar je njemu vroče, da si mora poiskati senco.

»Le o čem premišlja?« Vprašal jo je, ni odgovorila, le z rokami si je pogladila uvelo kožo. Ne more se spomniti, ali je že ves čas taka ali šele od letos. Ve samo to, da nastavlja obraz in telo soncu, čaka na toploto, čaka, ko da ji je odtekla iz telesa. Pa saj je ne more biti, neprestano je deževalo. Rekla je, da je naveličana mokrote, zebe jo, teče povsod, kamor pogleda, čeprav ji oči ne svetijo več tako, kot so ji svetile. Kdaj? Tega ni omenila.